R.No.MAHMAR/25/A3029

E-Mail:dainikmhavratt@gmail.com

दैनिक महावृत्त

संपादक-अशोक हनवते.मो-9421094991,7264079990

संजय साबळे 8208137064 / 9921661173 विकी साबळे 8208068315

प्रिती नर्सरी ॲन्ड लॉन सप्लायर्स

आमच्याकडे सर्व प्रकारचे शोभीवंत इनडोअर आऊटडोअर प्लॅन्टस तसेच लॉन मिळेल

पुणे - सोलापूर रोड, काळभोर लॉन्सच्यापाठीमागे, कवडीगाव रोड, ता. हवेली, जि. पुणे.

लातूर | वर्ष ५ वे | अंक ९३ | शुक्रवार दि.१७ ऑक्टोंबर २०२५ | पृष्ठे ४ | स्वागत मूल्य २ रू.

पंतप्रधान मोदी ट्रम्पला घाबरतात, ; रशियाकडून तेल खरेदी करणार नसल्याच्या मुद्द्यावरून राहुल गांधींची टीका

लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी यांनी गुरुवारी पंतप्रधान नरेंद्र मोदींवर निशाणा साधला. त्यांनी पंतप्रधान मोदी अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांना घाबरतात असे म्हणत टीका केली आहे.. गांधी यांचे हे विधान अमेरिकेचे अध्यक्ष ट्रम्प यांनी दावा केल्यानंतर काही तासांतच आले की पंतप्रधान मोदींनी त्यांना आश्वासन दिले होते की, भारत रशियन तेल खरेदी करणे थांबवेल. काँग्रेस नेते म्हणाले की पंतप्रधान मोदी वारंवार नकार देऊनही ट्रम्प यांना अभिनंदनाचे संदेश पाठवत राहतात. राहुल गांधींनी द वर लिहिले, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी ट्रम्प यांना घाबरतात.

राहुल गांधींनी पाच कलमी हल्ला केला राहुल गांधींनी सोशल मीडियावर पोस्टद्वारे पंतप्रधान मोदींच्या परराष्ट्र धोरणावर पाच कलमी हल्ला केला. ✻ राहुल गांधींनी आरोप केला की, पंतप्रधान मोदींनी ट्रम्प यांना निर्णय घेण्याची आणि भारत रशियन तेल खरेदी करणार नाही असे जाहीर करण्याची परवानगी दिली.

✻ वारंवार नकार देऊनही अभिनंदनाचे संदेश पाठवत रहा.

✻ भारताने अर्थमंत्र्यांचा अमेरिका दौरा रद्द केला.

✻ पंतप्रधान मोदी शर्म अल-शेख येथील परिषदेत सहभागी झाले नाहीत.

✻ पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी 'ऑपरेशन सिंदूर' वरील ट्रम्पच्या टिप्पण्यांचे खंडन केले नाही.

यापूर्वी, काँग्रेस पक्षाने पंतप्रधान मोदींवर राष्ट्राच्या प्रतिष्ठेशी तडजोड केल्याचा आरोप केला होता आणि रशियाला भारताचा जवळचा मित्र म्हटले होते. काँग्रेसने सोशल मीडियावर एक पोस्ट केले होते की, नरेंद्र मोदींनी पुन्हा एकदा देशाच्या प्रतिष्ठेशी तडजोड केली आहे. ट्रम्पच्या मते, त्यांच्या रागाला आणि धमक्यांना बळी पडून मोदींनी आश्वासन दिले की भारत रशियाकडून तेल खरेदी करणे थांबवेल. एक गोष्ट स्पष्ट आहे: नरेंद्र मोदी एक कमकुवत पंतप्रधान आहेत आणि त्यांच्या कृतींमुळे देशाचे परराष्ट्र धोरण बिघडले आहे. अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांनी बुधवारी दावा केला की पंतप्रधान मोदींनी त्यांना आश्वासन दिले होते की भारत रशियाकडून तेल खरेदी करणे थांबवेल, जरी त्यासाठी थोडा वेळ लागेल. त्यांनी मला आश्वासन दिले आहे की रशियाकडून तेल खरेदी केली जाणार नाही तुम्हाला माहिती आहे, ते लगेच होऊ शकत नाही. ही थोडी लांब प्रक्रिया आहे, परंतु ती लवकरच संपणार आहे.

पवार कुटुंब यंदा दिवाळी साजरी करणार नाही; सुप्रिया सुळेंनी सांगितलं कारण

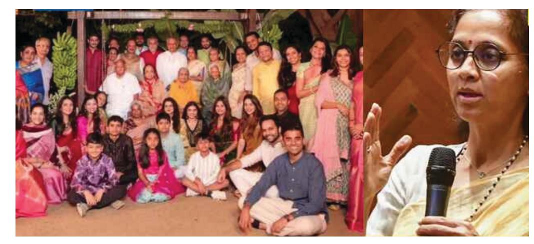

राष्ट्रवादी काँग्रेस (शप) च्या कार्याध्यक्षा सुप्रिया सुळे यांनी गुरुवारी सांगितले की, पवार कुटुंबाने यावर्षी दिवाळी सण साजरा न करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

आमच्या काकू भारती प्रतापराव पवार यांचे नुकतेच निधन झाले. त्या आपल्या सर्वांच्या आईसारख्या होत्या. म्हणूनच, आम्ही संपूर्ण पवार कुटुंबाने एकत्रितपणे यावर्षीची दिवाळी साजरी न करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

पुण्याच्या बारामती परिसरातील गोविंदबाग येथे दिवाळी पाडव्यानिमित्त वार्षिक दिवाळी उत्सव आणि नातेवाईकांना भेटण्याचा कार्यक्रमही यावर्षी होणार नाही, असे त्यांनी म्हटले आहे. शरद पवार यांचे धाकटे बंधू प्रतापराव पवार यांच्या पत्नी भारती पवार (७७) यांचे या वर्षी मार्चमध्ये निधन झाले आहे.

कार्यकर्त्यांचा हिरमोड : दरम्यान दरवर्षी पवार कुटुंब एकत्र येत अत्यंत उत्साहात दिवाळी साजरी करतात. बारामती येथील गोविंदबाग या निवासस्थानी दिवाळीचा मोठा कार्यक्रम आयोजित केला जातो. महाराष्ट्राच्या राजकारणातील एक महत्त्वाचे कुटुंब असल्याने या कार्यक्रमाला खास महत्त्व असते.

दिवाळीच्या पाडव्याला अनेक कार्यकर्ते आणि हितचिंतक शरद पवार आणि त्यांच्या कुटुंबियांना शुभेच्छा देण्यासाठी गोविंदबागवर आवर्जून येतात. या भेटीगाठींच्या कार्यक्रमातून शरद पवार कार्यकर्त्यांशी संवाद साधतात. ज्यामुळे या दिवाळीला एक राजकीय आणि सामाजिक महत्त्व प्राप्त होते. मात्र यंदा पवार कुटुंबिय दिवाळी साजरी करणार नसल्याने कार्यकर्त्यांचा हिरमोड झाला आहे.

आयुक्त मानसी मीना व उपायुक्त डॉ. पंजाबराव खानसोळे यांच्या नेतृत्वाखाली ९० कर्मचाऱ्यांना दिवाळीची गोड भेट

लातूर / लातूर शहर महानगरपालिकेत शासनाच्या अनुकंपा व लाड पागे समितीच्या धोरणानुसार दिवंगत कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना रोजगाराची संधी दिली गेली. महापालिका आयुक्त मानसी मीना यांच्या आदेशान्वये आणि उपायुक्त डॉ. पंजाबराव खानसोळे यांच्या मार्गदर्शनाखाली जानेवारी २०२५ पासून आतापर्यंत ९० कर्मचाऱ्यांना नियुक्ती आदेश देण्यात आल्या आहेत. ही नियुक्ती आदेश कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबीयांसाठी दिवाळीची गोड भेट ठरली.

आयुक्त मानसी मीना यांनी प्रशासनाच्या संवेदनशीलतेला प्राधान्य देत या उपक्रमात पुढाकार घेतला. उपायुक्त डॉ. पंजाबराव खानसोळे यांनी योग्य मार्गदर्शन करून पात्र उमेदवारांची निवड, दस्तऐवज पडताळणी आणि वर्क ऑर्डर जारी करण्याची प्रक्रिया यशस्वीरीत्या पार पाडली. ही वर्क ऑर्डर मिळाल्याने कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबीयांना आर्थिक स्थैर्य आणि रोजगाराचा आधार मिळाला असून, दिवाळीच्या पार्श्वभूमीवर त्यांचे घर आनंदाने भरले आहे. महापालिकेच्या या निर्णयामुळे कर्मचारी संघटना व नागरिकांनी आयुक्त व उपायुक्त यांच्या नेतृत्वाचे कौतुक केले आहे, आणि कर्मचाऱ्यांनी दिवाळी आनंदात साजरी केली.

उपायुक्त, प्रशासन डॉ. पंजाबराव खानसोळे यांनी शासनाच्या नवीन अनुकंपा, लाड पागे समितीच्या धोरणानुसार चतुर्थ श्रेणीतील स्वच्छता विभागातील शेख शरीफ मिरासाब या कर्मचाऱ्यांना नियुक्ती आदेश देत असताना, यावेळी सदाशिव कोलगणे मुख्य लेखा अधिकारी, अशोक हनवते संपादक दैनिक महावृत्त तथा जिल्हा सरचिटणीस महाराष्ट्र राज्य पत्रकार संघ मुंबई जिल्हा शाखा लातूर आदी उपस्थित होते

आरक्षणाबाबत सुप्रीम कोर्टाचा मोठा निर्णय; 'ती' याचिका फेटाळली

हैदराबाद : तेलंगणा सरकारला सर्वोच्च न्यायालयाने मोठा झटका दिला आहे. रेवंत रेड्डी यांच्या नेतृत्वाखालील काँग्रेस सरकारने स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकीत अन्य मागासवर्गीय (ओबीसी) आरक्षणाची मर्यादा ४२ टक्क्यांपर्यंत वाढवण्याचा निर्णय घेतला होता, ज्यामुळे एकूण आरक्षण ५० टक्क्यांच्या मर्यादेचे उल्लंघन करणारे ठरले होते. या निर्णयाला तेलंगणा हायकोर्टात आव्हान देण्यात आले होते, आणि हायकोर्टाने त्यावर स्थगिती दिली होती. याविरोधात तेलंगणा सरकारने सुप्रीम कोर्टात धाव घेतली, परंतु सुप्रीम कोर्टाने सरकारची याचिका फेटाळून हायकोर्टाच्या स्थगितीला कायम ठेवले आहे.

प्रकरणाची पार्श्वभूमी तेलंगणा सरकारने ओबीसी आरक्षण वाढवण्याचा निर्णय घेऊन विधानसभेत ठराव मांडला होता, जो मंजूर झाला. सरकारने सामाजिक-आर्थिक सर्वेक्षणाच्या आधारे हा निर्णय घेतल्याचा दावा केला होता. मात्र, विरोधी पक्षांनी या निर्णयावर जोरदार टीका केली आणि त्याला हायकोर्टात आव्हान दिले. हायकोर्टाने याचिका स्वीकारून सरकारच्या निर्णयाला अंतरिम स्थगिती दिली. त्यानंतर हे प्रकरण सुप्रीम कोर्टात गेले. १६ ऑक्टोबर २०२५ रोजी झालेल्या सुनावणीत सुप्रीम कोर्टाच्या खंडपीठाने, ज्यामध्ये न्यायमूर्ती विक्रम नाथ आणि संदीप मेहता यांचा समावेश होता, हायकोर्टाच्या स्थगितीला हस्तक्षेप करण्यास नकार दिला.

सुप्रीम कोर्टाचा निर्णय सुप्रीम कोर्टाने तेलंगणा सरकारची याचिका फेटाळताना हायकोर्टाच्या निर्णयाला पाठिंबा दर्शवला. कोर्टाने सांगितले की, १९९२ च्या इंदिरा साहनी निकालानुसार आरक्षणाची मर्यादा ५० टक्क्यांपेक्षा जास्त वाढवणे नियमांचे उल्लंघन करते. तेलंगणा सरकारने युक्तिवाद केला की, त्यांनी केलेल्या सर्वेक्षणातून ओबीसींच्या मागासलेपणाची पुष्टी झाली आहे, परंतु कोर्टाने हा युक्तिवाद स्वीकारला नाही. तथापि, कोर्टाने सरकारला दिलासा देताना म्हटले की, हायकोर्ट या प्रकरणाची सुनावणी सुरू ठेवू शकते आणि अंतिम निर्णय देऊ शकते. यामुळे तेलंगणा सरकारला पुढील कायदेशीर लढाईसाठी संधी मिळाली आहे.

सुप्रीम कोर्टाचा हा निर्णय तेलंगणा सरकारसाठी राजकीयदृष्ट्या मोठा धक्का मानला जात आहे, कारण स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका आता विद्यमान आरक्षण मर्यादेतच (४२ टक्के ओबीसी आरक्षणाशिवाय) पार पडतील. यापूर्वीही सुप्रीम कोर्टाने अनेक राज्यांच्या आरक्षण मर्यादा वाढवण्याच्या प्रयत्नांना आळा घातला आहे, ज्यामध्ये इंदिरा साहनी आणि इतर निकालांचा आधार घेतला गेला आहे. हायकोर्टात या प्रकरणाची पुढील सुनावणी महत्त्वाची ठरणार आहे, कारण त्यावर आधारित तेलंगणातील ओबीसी आरक्षणाच्या भवितव्याचा निर्णय होईल. या निकालामुळे तेलंगणातील राजकीय वातावरण तापण्याची शक्यता आहे, तर ओबीसी समाजातून नाराजी व्यक्त होऊ शकते. हायकोर्टाचा अंतिम निकाल या प्रकरणाला नवी दिशा देईल.

तीन वर्षांच्या चिमुकलीवर अत्याचार

छ. संभाजीनगर : प्रतिनिधी छत्रपती संभाजीनगरमध्ये ३ वर्षीय चिमुकलीवर नात्यातील ज्येष्ठ व्यक्ती अनैसर्गिक अत्याचार केल्याची धक्कादायक घटना समोर आली आहे. या प्रकरणी ५९ वर्षांच्या आरोपीला पोलिसांनी अटक केली. मुलीची शाळा सुटल्यानंतर आरोपी तिथे जायचा. तिला आमिष दाखवत सोबत न्यायचा आणि तिच्यावर अत्याचार करायचा. या घटनेमुळे छत्रपती संभाजीनगरमध्ये खळबळ उडाली आहे. मिळालेल्या माहितीनुसार, छत्रपती संभाजीनगर शहरातील वेदांतनगर पोलिस ठाण्याच्या हद्दीत ही धक्कादायक घटना घडली. ५९ वर्षीय आजोबाने ३ वर्षीय चिमुकलवर अनैसर्गिक अत्याचार केले. शाळा सुटल्यानंतर आरोपीने या चिमुकलीवर अनैसर्गिक लैंगिक अत्याचार केला. आरोपी ओळखीतला असल्यामुळे मुलगी त्याच्यासोबत गेली आणि त्याने तिच्यासोबत हे भयंकर कृत्य केले. कुटुंबातील परिचयाचा असल्याने आरोपी मुलीला फसवायचा आणि शाळा सुटल्यावर एकटीला गाठायचा. त्यानंतर तिला सोबत नेऊन तिच्यावर अनैसर्गिक अत्याचार करायचा. याप्रकरणी विजय हरिदास जीवनलाल या नराधमाला पोलिसांकडून अटक करण्यात आली. त्याला ३ दिवसांची पोलिस कोठडी सुनवण्यात आली आहे.

मिमिक्री केली म्हणून माझ्या अंगाला भोकं पडत नाहीत

पुणे : येथे आज माध्यमांशी बोलताना अजित पवार यांनी राज ठाकरे यांच्या मिमिक्रीवर उत्तर दिले आहे. ते म्हणाले उद्या तू जरी माझी मिमिक्री केली तरी माझ्या अंगाला भोकं पडत नाहीत. मिमिक्री करणारे मिमिक्री करत राहतील मी कामाचा माणूस आहे. मी काम करत राहील. मी माझ्या शेतक-यांकरता महत्त्वाचे निर्णय घेतले आहेत. मिमिक्री कोण करतय हे आपण ओळखून घेतले पाहिजे. उद्या तुम्ही उठून त्यांना विचारणार का ओ राजसाहेब ठाकरे तुम्ही मिमिक्री केल्यावर अजित पवार असं-असं म्हणाले. मला याच्याशी घेणं देणं नाही. मला माझ्या बळीराजाला दिवाळीच्या पूर्वी ताबडतोब कशी मदत मिळेल, शेतक-यांना पुन्हा कसं उभं करता येईल हे पाहायचं आहे. हे काम आम्ही करत आहोत आणि ते करत राहू असे अजित पवार म्हणाले आहेत.

धनत्रयोदशीआधी सोने प्रतितोळा १ लाख २८ हजार

जळगाव : प्रतिनिधी मागील काही आठवड्यात सोन्याच्या दरात मोठी वाढ झाली. त्यामुळे दिवाळीत सोन्याची किंमत आवाक्यात येण्याची गुंतवणूक दारांची आशा धुळीस मिळाली.

१६ ऑक्टोर रोजी सराफा बाजार उघडल्यानंतर सोने-चांदीच्या दराने नवा विक्रम प्रस्थापित केला. दिवाळी आणि धनत्रयोदशीच्या आधी सोन्याची किंमत एक लाख २८ हजारांवर पोहचली आहे. अमेरिका-चीन व्यापार तणाव आणि इतर भू-राजकीय तणाव यामुळे चांदी - सोन्याच्या दरात वाढ झालेली आहे. यापुढेही काही दिवस सोन्याच्या दरात वाढ कायम राहण्याचा अंदाज तज्ज्ञांकडून व्यक्त करण्यात आला आहे.

गुजरातच्या १६ मंत्र्यांनी एकाचवेळी दिला राजीनामा; जाणून घ्या कारण

अहमदाबाद : गुजरातमध्ये मोठी राजकीय हालचाल घडली असून मुख्यमंत्री भूपेंद्र पटेल यांच्याखेरीज सर्व १६ मंत्र्यांनी गुरुवारी आपल्या पदाचा राजीनामा दिला आहे. नव्या मंत्रिमंडळाचा शपथविधी सोहळा शुक्रवारी दुपारी पार पडणार आहे, अशी माहिती राज्य सरकारने प्रसिद्ध केलेल्या निवेदनात देण्यात आली आहे. सध्याच्या गुजरात मंत्रिमंडळात एकूण १७ मंत्री आहेत. त्यात मुख्यमंत्री पटेल यांच्यासह ८ जण कॅबिनेट मंत्री तर ८ जण राज्यमंत्री (चेड) पदावर आहेत. आगामी विस्तारात सुमारे १० नवीन चेहरे मंत्रिमंडळात सामील होण्याची शक्यता असल्याचे भाजपच्या वरिष्ठ नेत्यांनी सांगितले. त्याचबरोबर जवळपास अर्धे मंत्री बदलले जाऊ शकतात, अशी माहितीही सूत्रांकडून समोर आली आहे. अहवालानुसार, धर्मेंद्रसिंह, ऋषिकेश पटेल, मुकेश पटेल आणि भूपेंद्रसिंह चूडासमा हे आपले पद कायम राखण्याची शक्यता आहे. तर कनुभाई देसाई (अर्थ), रघवजी पटेल (कृषी), कुंवरजी बावळिया (पाणीपुरवठा) आणि मुरुभाई बेरा (पर्यटन) यांना मंत्रिमंडळातून वगळले जाऊ शकते. शपथविधी सोहळ्याला केंद्रीय गृह मंत्री अमित शाह आणि भाजपचे राष्ट्रीय अध्यक्ष जे. पी. नड्डा उपस्थित राहणार आहेत.

संपादकीय

एक शिक्षकी शाळांचे वास्तव

प्रसाद पाटील शिक्षण मंत्रालयाच्या ताज्या आकडेवारीनुसार, शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये देशातील १ लाख ४ हजार शाळा अशा आहेत, ज्या केवळ एका शिक्षकाच्या आधारावर चालतात. या शाळांमध्ये सुमारे ३३.७५ लाख विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत. सर्वाधिक एकशिक्षकी शाळा आंध प्रदेशात आहेत. त्यानंतर उत्तर प्रदेश, झारखंड, महाराष्ट्र, कर्नाटक आणि लक्षद्वीप या राज्यांचा क्रम लागतो. एकाच शिक्षकाकडून समाजशास्त्र, भाषा, विज्ञान, गणित आणि इंग्राजी अशा विविध विषयांमध्ये समान प्रावीण्य असण्याची अपेक्षा करणे, हे वास्तवात शक्य नाही. एक शिक्षक विद्यार्थ्यांची उपस्थिती नोंदवेल की त्यांना शिकवेल, हा प्रश्न आहे. शिक्षणाचा खरा अर्थ म्हणजे, विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास. फक्त पुस्तकी ज्ञान नव्हे, तर त्यांना वाचनासोबतच इतर सहशालेय उपक्रमांचीही ओळख आवश्यक असते; पण जेव्हा शाळांमध्ये पुरेसे शिक्षकच नसतात, तेव्हा अशा सर्वांगीण शिक्षणाची कल्पनाच धुळीस मिळते. शाळांमध्ये केवळ अभ्यासच महत्त्वाचा नसतो. विद्यार्थ्यांचा शारीरिक व मानसिक विकास समतोल राखण्यासाठी खेळ, योग, पीटी आणि सांस्कृतिक उपक्रम अत्यावश्यक असतात; पण जेव्हा एकच शिक्षक सर्व जबाबदाऱ्या पार पाडत असतो, तेव्हा अशा पूरक क्रियाकलापांसाठी जागाच राहत नाही. परिणामी, आपण या विद्यार्थ्यांच्या भविष्याशी खेळ करत आहोत. शाळांमध्ये शिक्षकांची मोठ्या प्रमाणावर कमतरता असणे हे शिक्षण विभागाच्या अपयशाचे जिवंत उदाहरण आहे. ही स्थिती केवळ प्रशासनातील दुर्लक्ष नव्हे, तर सरकारेही यास जबाबदार आहेत. अनेक शिक्षक दुर्गम व डोंगराळ भागातील शाळांमध्ये काम करण्यास टाळाटाळ करतात. ज्या शाळांमध्ये त्यांची नियुक्ती केली जाते, तिथून ते शहरातील किंवा सोयीस्कर ठिकाणच्या शाळांमध्ये बदली करून घेतात. त्यामुळे शहरांतील शाळांमध्ये शिक्षकांची संख्या आवश्यकतेपेक्षा जास्त, तर ग्रामीण व दुर्गम भागात ती धोकादायकपणे कमी अशी स्थिती आहे. आज देशात रस्त्यावर लाखो बेरोजगार युवक नोकरीच्या शोधात आहेत आणि त्याच वेळी शाळांमध्ये शिक्षकांच्या लाखो जागा रिक्त आहेत. ही स्थिती दयनीय आहे. आकडेवारीनुसार, देशातील प्राथमिक आणि माध्यमिक शाळांमध्ये सुमारे साडेआठ लाख शिक्षकांची पदे अद्याप भरायची आहेत.

एक कटू वास्तव म्हणजे, सरकारी शाळांमध्ये गरीब आणि दुर्बल घटकातील मुले शिकतात. त्यामुळे या शाळांकडे प्रशासनाचे आणि समाजाचे दुर्लक्ष होत आहे. उच्चवर्गीय किंवा अधिकारी वर्गातील कोणीही आपल्या मुलांना सरकारी शाळांमध्ये पाठवत नाही. जर शासनाने असा नियम केला की प्रत्येक सरकारी अधिकारी, कर्मचारी आणि जनप्रतिनिधी यांच्या मुलांनी सरकारी शाळेतच शिक्षण घ्यावे, तर शिक्षण व्यवस्थेचा चेहरामोहरा बदलून जाईल. शिक्षण हे कोणत्याही राष्ट्राच्या प्रगतीचे पाया असते. आणि त्या पायातच जर इतके भेगा पडल्या, तर संपूर्ण इमारत कोसळणे केवळ काळाचा प्रश्न ठरतो. एक शिक्षकावर चालणाऱ्या शाळा ही केवळ प्रशासनिक समस्या नाही, तर सामाजिक असमानतेचे आणि शासनाच्या निष्काळजीपणाचे ज्वलंत प्रतीक आहे. शिक्षणाची ही दयनीय अवस्था सुधरवण्यासाठी केवळ नवी योजना नाही, तर दृढ इच्छाशक्ती आणि उत्तरदायित्वाची आवश्यकता आहे.

अस्मानी संकट आणि शेतकरी : मातीशी नातं ठेवणारा जिवंत देवदूत

शेतकरी हा आपल्या देशाचा कणा आहे, परंतु आज या कण्यालाच अस्मानी संकटाने वाकवून ठेवले आहे. निसर्गाचा कोप, हवामानातील अनिश्चितता, पावसाची बेभरवशाची चाल आणि त्यातून निर्माण झालेली आर्थिक बिकट परिस्थिती या सगळ्यामुळे शेतकऱ्याचे आयुष्य जणू एका न संपणाऱ्या संघर्षात अडकले आहे. एकेकाळी 'आषाढात पेरणी आणि श्रावणात हिरवळ' ही म्हण खरी ठरत होती, पण आता हवामान बदलाच्या सावटाखाली ही म्हण फिकट पडली आहे. पाऊस वेळेवर न पडणे, अचानक अतिवृष्टी होणे, गारपिटीचा तडाखा बसणे या अस्मानी संकटांनी शेतकरी उद्ध्वस्त झाला आहे. कधी दुष्काळाचे सावट, तर कधी पूरस्थिती अशा दोन्ही टोकांमध्ये शेतकरी झुलत आहे.

माणूस शहरात छत्री घेऊन पावसापासून वाचतो, पण शेतकरी मात्र त्या पावसाची वाट बघत असतो. अस्मानी संकट म्हणजे फक्त आकाशातून कोसळणारा पाऊस नव्हे; ते म्हणजे शेतकऱ्याच्या मनावर कोसळणारी काळजी, त्याच्या भविष्यावर आलेलं सावट आणि त्याच्या जगण्याचा तुटलेला धागा. निसर्गाचा कोप, आशेचा अपघात कधी दुष्काळाने भूमी फाटते, तर कधी अतिवृष्टीने पिकं वाहून जातात. गारपीट, वादळ, पूर या प्रत्येक घटनेसोबत शेतकऱ्याचे हृदयही मोडते. त्याच्या आयुष्यातील प्रत्येक ऋतू ही परीक्षा ठरते.

पेरणीच्या वेळी आशा असते, पण कापणीच्या वेळी नेहमीच भीती. कारण निसर्गाचा एक कोप आणि वर्षभराच्या घामाचे स्वप्न एक क्षणात उद्ध्वस्त! शेतकरी घामाचं सोनं करतो पण त्याला मोबदला मातीचा मिळतो. शेतकरी रात्रंदिवस कष्ट करतो, भूमीला जीव देतो, पण त्याला त्याचा योग्य मोबदला मिळत नाही. तो जमिनीवर घाम गाळतो, जीव ओततो, पण त्याला मिळतो फक्त तोट्याचा हिशेब. पिक बुडालं तर विमा कंपन्या हात झटकतात, नुकसान भरपाई मिळेपर्यंत कर्जाचे ओझे वाढते. एकीकडे बँकेचे नोटिसांचे सावट, तर दुसरीकडे घरच्यांच्या पोटाची जबाबदारी या द्वंद्वात शेतकरी तुटत चालला आहे. पिकांचं दर घसरतो, विमा मिळत नाही आणि मग तोच शेतकरी, जो अन्नदाता आहे, तो स्वतःचं अन्न मिळवण्यासाठी झगडतो. हे केवळ अन्याय नाही, ही व्यवस्थेची संवेदनशून्यता आहे.

शासन अनेक योजना जाहीर करते विमा योजना, अनुदाने, कर्जमाफी, परंतु त्या शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचण्याआधीच फाईल्सच्या दलदलीत अडकतात. मदतीचा लाभ मिळेपर्यंत शेतकऱ्याची आशा कोरडी पडते. शासनाकडून मिळणारी मदत ही 'सहानुभूती' नसून 'न्याय' असायला हवी. प्रत्येक वेळी नवनवी योजना, घोषणा आणि मदतीच्या आश्वासनांचा पाऊस पडतो. पण त्या थेंबांमध्ये शेतकऱ्याला आधार नाही, तर फसवणूक असते. शासनाच्या घोषणा आशेची पतंग की दिखाऊ फुगा! नुकसानीचे पंचनामे, कागदपत्रं, अर्ज या सगळ्या प्रक्रियेत शेतकऱ्याचं आयुष्य फाईलमध्ये अडकून राहतं. त्याला हवी आहे तत्काळ मदत, खऱ्या अर्थाने न्याय आणि मानवी संवेदना. अस्मानी संकटाने कितीही तडाखे दिले, तरी शेतकरी पुन्हा उभा राहतो. त्याच्या हातात माती असते, पण मनात विश्वास असतो पाऊस येईल, पिकं येतील. ही आशा म्हणजे भारतीय कृषी संस्कृतीचं प्रतीक आहे. परंतु या आशेचा गैरफायदा घेणं थांबवलं पाहिजे. निसर्गाने कितीही तडाखे दिले, तरी शेतकरी पुन्हा मातीशी नातं जोडतो. त्याच्या अंगावर कर्जाचं ओझं असतं, तरीही तो नव्या पिकाचं स्वप्न पाहतो. कारण त्याला माहीत आहे. मातीचा वास म्हणजे जीवन आणि आशा म्हणजेच शेती तरीही उभा राहणारा शेतकरीच. आपण शहरात अन्न खातो पण त्या अन्नामागे कोणाचा घाम आहे हे विसरतो. शेतकरी केवळ उत्पादक नाही, तो जीवनदाता आहे. त्याचं जगणं सुरक्षित असलं, तर देशाचं उद्याचंही सुरक्षित राहील. म्हणूनच समाजाने आणि शासनाने मिळून या अस्मानी संकटाला मानवी संवेदनांनी उत्तर द्यायला हवं.

हवामानाच्या बदलत्या परिस्थितीनुसार शाश्वत शेती पद्धती राबविणे आवश्यक आहे. विमा यंत्रणेतील सुधारणा व्हावी व नुकसानीचे वास्तव मूल्यांकन करून तत्काळ मदत मिळावी. कृषी शिक्षण आणि प्रशिक्षण: नवीन तंत्रज्ञान, जलसंवर्धन, आणि जैविक शेती यावर शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करण्याची गरज आहे. बाजारभाव स्थिरीकरण होऊन मध्यस्थांच्या ऐवजी थेट ग्राहकांपर्यंत शेतकऱ्याचे उत्पादन पोहोचावे. शेतकरी रात्रंदिवस मेहनत करून भूमीला फुलवतो, पण उत्पादन वाढलं तरी उत्पन्न वाढत नाही. पिकांच्या दरातील अनिश्चितता, बाजारपेठेतील मध्यस्थांची लूट आणि विमा कंपन्यांच्या कारभारातील त्रुटी या सगळ्यांनी शेतकरी आर्थिकदृष्ट्या अधिकच कमकुवत झाला आहे. अलिकडच्या काही वर्षांत पावसाच्या पॅटर्नमध्ये मोठा बदल झालेला दिसतो. कधी पाऊस उशिरा येतो, तर कधी काही दिवसांतच एवढा कोसळतो की संपूर्ण हंगामाची समीकरणे बिघडतात. त्यातच गारपीट आणि वादळासारख्या आपत्तीमुळे शेतकऱ्याच्या मेहनतीचा सगळा मातीमोल होतो. फक्त तात्पुरती मदत पुरेशी ठरणार नाही. हवामान बदल लक्षात घेऊन शेतीला वैज्ञानिक व तंत्रज्ञानाधारित स्वरूप देणे गरजेचे आहे. जलसंधारण, पाण्याचा तर्कशुद्ध वापर, हवामाननिष्ठ शेती पद्धती आणि थेट ग्राहकांपर्यंत विक्री यांसारख्या उपायांवर भर दिला पाहिजे. विमा योजनांना सुलभ आणि पारदर्शक बनविणे अत्यावश्यक आहे. फक्त तात्पुरती मदत पुरेशी ठरणार नाही. हवामान बदल लक्षात घेऊन शेतीला वैज्ञानिक व तंत्रज्ञानाधारित स्वरूप देणे गरजेचे आहे. जलसंधारण, पाण्याचा तर्कशुद्ध वापर, हवामाननिष्ठ शेती पद्धती, आणि थेट ग्राहकांपर्यंत विक्री यांसारख्या उपायांवर भर दिला पाहिजे. विमा योजनांना सुलभ आणि पारदर्शक बनविणे अत्यावश्यक आहे.

अस्मानी संकट हे थांबवता येणार नाही, पण त्याचा परिणाम कमी करता येऊ शकतो. यासाठी शासन, समाज आणि शेतकरी तिघांनीही एकत्र येऊन उपाययोजना राबवायला हव्यात. शेतकऱ्याच्या घामाने या भूमीला अन्न मिळतं, म्हणूनच त्याच्या डोळ्यातील अश्रू पुसणं ही आपली सामूहिक जबाबदारी आहे. आकाश काळं झालं तरी पेरणी थांबत नाही, कारण शेतकरी आशेचा पेरणीवाला असतो. त्याच्या डोळ्यातली आस, त्याच्या मातीची ओल हाच आपल्या देशाचा खरा आत्मा आहे. तर चला, शेतकऱ्याच्या संघर्षाला सलाम करू या. कारण तो फक्त अन्नदाता नाही तर तो या भूमीचा श्वास आहे!

****

प्रविण बागडे
नागपूर
भ्रमणध्वनी : ९९२३६२०९१९

तालिबानी कायदा भारतात?

भारतात स्त्री-पुरुष समानता आहे. तालिबानमध्ये असे स्वातंत्र्य नाही. तालिबानचे कायदे त्यांच्या भूमीपर्यंत मर्यादित असूनही भारतात घडलेल्या एका घटनेमुळे जगभरात चुकीचा संदेश गेला. नवी दिल्लीत १० ऑक्टोबर २०२५ रोजी घेतलेल्या अफगाणिस्तानचे विदेशमंत्री अमीर खान मुत्तकी यांच्या प्रेस कॉन्फरन्सने आंतरराष्ट्रीय आणि भारतीय माध्यम क्षेत्रात खळबळ उडवली. द्विपक्षीय चर्चेनंतर अफगाण दूतावासात आयोजित या परिषदेत एकाही महिला पत्रकाराला प्रवेश नव्हता. ही घटना केवळ लिंगभेदाचीच नव्हती, तर तालिबान शासनाच्या महिलांवरील दडपशाहीचे प्रतीक भारताने स्वीकारले आहे, असं वाटणारी ठरली.

दुसरीकडे, अफगाणिस्तानमध्ये तालिबान सत्तेत येऊन चार वर्षे झाली, तरी त्यांच्या शासनाने प्रेस कॉन्फरन्स किंवा पत्रकारांशी संवादाच्या माध्यमातून पारदर्शकता टाळली आहे. ही घटना भारत-अफगाण संबंधांच्या पार्श्वभूमीवर घडली असल्याने तिचे राजकीय, सामाजिक आणि कूटनीतिक परिणाम गंभीर आहेत.

अमीर खान मुत्तकी हे अफगाणिस्तानचे तालिबान शासनाचे पहिले उच्चपदस्थ प्रतिनिधी म्हणून भारतात आले होते. ९ ऑक्टोबरला सुरू झालेल्या सहा दिवसांच्या या भेटीदरम्यान, परराष्ट्रमंत्री एस. जयशंकर यांच्याशी द्विपक्षीय चर्चा झाली. भारताने काबूलमधील तांत्रिक मिशनला दूतावासाचा दर्जा दिला, ज्यामुळे संबंध सुधारण्याची आशा निर्माण झाली. मात्र, दूतावासात घेतलेल्या प्रेस कॉन्फरन्सने ही आशा धुळीला मिळवली. मुत्तकी यांनी क्षेत्रीय मुद्द्यांवर भाष्य केले. भारत-अफगाण व्यापार, मानवी मदत, दहशतवादविरोधी सहकार्य; पण महिलांच्या स्थितीबाबत विचारले असता, प्रत्येक देशाची आपलीच रीती, कायदे आणि तत्त्वे असतात, त्यांचा आदर व्हायला हवा, असे म्हणून टाळले.

महिला पत्रकारांना प्रवेश नाकारण्याचे कारण तालिबानच्या ताब्यातील अफगाण अधिकार्यांनी दिले. एका इंग्रजी रिपोर्टनुसार, हे अनियोजित समन्वयाच्या अभावामुळे झाले, जे पुढे अनजाने झाल्याचे म्हटले गेले. मात्र, हे बहाणे असल्याचे स्पष्ट आहे. तालिबान शासनाने २०२१ पासून महिलांना माध्यमांमधून हद्दपार केले आहे. अफगाणिस्तानमध्ये महिला पत्रकारांना नोकरीतून काढून टाकले, त्यांना घरी राहण्याचा आदेश दिला. प्रेस फ्रीडम इंडेक्समध्ये अफगाणिस्तान १८० देशांमध्ये १५२व्या स्थानावर आहे, जिथे पत्रकारांवर हल्ले आणि सेन्सॉरशिप सामान्य आहे.

भारतात घडलेली ही घटना तालिबानच्या या धोरणाची परदेशी प्रतिबिंब आहे. भारतीय परराष्ट्र मंत्रालयाने (एमईए) स्पष्ट केले की, प्रेस इंटरॅक्शनमध्ये एमईएचा सहभाग नव्हता. मुंबईतील अफगाण कन्सुल जनरलकडून आमंत्रणे दिली गेली होती, आणि दूतावास भारतीय अख्तियारबाहेरील प्रदेश आहे. तरीही, भारताला तालिबानला परवानगी देण्याबाबत जबाबदारी टाळता येत नाही. या घटनेवर टीका करत असतानाच आपल्या पंतप्रधानांनी गेल्या अकरा वर्षांत एकही पत्रकार परिषद न घेतल्याचा उल्लेखही केला जात आहे. पंडित नेहरूंपासून अगदी डॉ. मनमोहन सिंग यांच्यापर्यंत सर्व पंतप्रधान पत्रकारांशी संवाद ठेवत असत. यात अटल बिहारी वाजपेयी यांचाही समावेश होता.

महिलांना पत्रकार परिषदेपासून दूर ठेवणे आणि जगातील सर्वात मोठ्या लोकशाहीवादी देशाच्या प्रमुखाने अकरा वर्षांत एकही पत्रकार परिषद न घेणं या दोन्ही घटना एका समान प्रवृत्तीचं दर्शन घडवतात. पहिल्या प्रकारात महिलांना बंधनात ठेवण्याची प्रवृत्ती, तर दुसर्या प्रकारात पत्रकारांपासून लांब राहण्याची प्रवृत्ती! दोन्ही देशात सत्तेवर धार्मिक विचारसरणी ठेवणारी मंडळी आहेत. स्वातंत्र्यप्राप्तीपासून पंडित नेहरूंनी देशाला अशा प्रकारच्या विचारसरणीपासून दूर ठेवून विज्ञानाची वाट धरली होती.

भारतात ही घटना राजकीय वादाचा विषय ठरली. काँग्रेसच्या प्रियंका गांधी वाड्रा यांनी पंतप्रधान नरेंद्र मोदींना एक्स वर विचारले, 'तालिबान प्रतिनिधीच्या प्रेस कॉन्फरन्समधून महिला पत्रकारांना काढून टाकण्याबाबत तुमची भूमिका स्पष्ट करा. हा भारतीय महिलांचा अपमान आहे.' राहुल गांधी म्हणाले, 'आमच्या देशात महिलांना प्रत्येक क्षेत्रात समान सहभागाचा अधिकार आहे.' तृणमूल काँग्रेसच्या महुआ मोइत्रा आणि सागरिका घोष यांनी सरकारला महिलांच्या सन्मानावर गदा आणणारे म्हटले.

बांगलादेशी लेखिका तस्लिमा नसरिन यांनीही सोशल मीडियावरून टीका केली. आंतरराष्ट्रीय पातळीवर, संयुक्त राष्ट्रांनी तालिबानच्या महिलांवरील निर्बंधांची निंदा केली असून, ही घटना त्याच्या पुष्टीकरणासारखी आहे. तालिबानने उत्तर दिले की, काबूलमध्ये महिलांसोबत मुत्तकींची भेट झाली आणि पुढील कॉन्फरन्समध्ये आमंत्रण देऊ, हे क्षुल्लक उत्तर आहे. कारण अफगाणिस्तानमध्ये महिलांचे प्रमाण पत्रकारांमध्ये ३ टक्क्यांपेक्षा कमी आहे.

ही घटना तालिबानच्या महिलांवरील दडपशाहीचे प्रतीक आहे. २०२१ मध्ये सत्तेत आल्यानंतर, तालिबानने महिलांना शाळा, महाविद्यालय, नोकर्या आणि सार्वजनिक जीवनापासून वंचित केले. पत्रकारितेतही सेन्सॉरशिप वाढली. प्रेस कॉन्फरन्स कमी झाल्या आणि ज्या होतात त्या पुरुषप्रधान. अफगाणिस्तानमध्ये पत्रकार परिषदच घेण्याचे धोरण टाळले जाते, कारण ते शासनाची क्रूरता उघडकीस आणेल. मुत्तकींच्या कॉन्फरन्समध्ये दहशतवादाबाबत (जसे जैश-ए-मोहम्मद, लश्कर-ए-तोयबा) नकार देण्यात आले, पण महिलांच्या प्रश्नावर प्रोपगंडा म्हटले. हे तालिबानच्या धार्मिक कायद्याच्या आडोशाला दाखवते, ज्यामुळे आर्थिक मदत बंद पडली आहे.

भारताच्या दृष्टीने, हे कूटनीतिक आव्हान आहे. भारताने अफगाणिस्तानला १ अब्ज डॉलरची मदत दिली, पण तालिबानला मान्यता दिलेली नाही. ही भेट संबंध सुधारण्याचा प्रयत्न होता, पण महिलांच्या मुद्द्याने तो धोक्यात आला. विरोधकांनी सरकारला स्त्री हक्कांच्या मुद्द्यावर सुविधाजनक भूमिका घेण्याचा आरोप केला. इंटरनॅशनल डे ऑफ द गर्ल चाइल्डच्या पूर्वसंध्येला घडलेली ही घटना, लिंगसमानतेच्या जागतिक प्रयत्नांना धक्का देते.

या घटनेचे परिणाम दीर्घकालीन आहेत. भारताच्या स्त्री-सशक्तीकरणाच्या प्रतिमेला कलंक लागला. माध्यम स्वातंत्र्यावर प्रश्न उपस्थित झाले. पुरुष पत्रकारांनी एकत्रित निषेध केला असता, तर प्रभाव वाढला असता. तालिबानच्या प्रेस धोरणामुळे अफगाणिस्तानची आंतरराष्ट्रीय प्रतिमा आणखी खराब होईल, ज्यामुळे मदत आणि व्यापार प्रभावित होईल. भारताने भविष्यात अशा कार्यक्रमांमध्ये लिंगभेद रोखण्यासाठी कठोर धोरण अवलंबावे जसे, दूतावासात समावेशकता अट घालणे.

शेवटी, ही घटना केवळ एका प्रेस कॉन्फरन्सची नाही, तर जागतिक लिंगसमानतेच्या लढ्याची आहे. तालिबानच्या रिती-कायद्यांच्या नावाखाली महिलांचे हक्क दाबले जात असतील तर आंतरराष्ट्रीय समाजाने दबाव वाढवावा. भारतासारख्या लोकशाही देशाने हे धोरण कठोरपणे नाकारले पाहिजे आणि मुख्यत्वे लोकशाहीवादी भारतात तालिबानी वृत्ती कुठेही दिसायला नको.

विकासातील खड्डे

महाराष्ट्राची राजधानी मुंबई असो किंवा महाराष्ट्रातील इतर महानगरे असोत किंवा देशाच्या कानाकोपर्यातील महानगरे आणि नगरे असोत, त्या ठिकाणी नेहमीच खराब रस्ते आणि खड्डे यांची चर्चा होत असते. पण आता मुंबई उच्च न्यायालयाने एका निकालाच्या दरम्यान खराब रस्त्यांवर आणि खड्ड्यांच्या संस्कृतीवर जे ताशेरे ओढले आहेत ते पाहता या रस्त्यांच्या विकासासाठी जबाबदार असलेली प्रशासन यंत्रणा डोळे उघडून जागी होईल अशी आशा करायला हरकत नाही. भारतीय घटनेच्या कलम २१ अंतर्गत हमी दिल्याप्रमाणे प्रत्येक व्यक्तीला सन्मानाने जगण्याचा अधिकार आहे आणि सुरक्षित रस्ते हे अशाच अर्थपूर्ण जीवनाचा आणि सन्मानाने आयुष्य जगण्याचा एक आवश्यक घटक आहे, असे महत्त्वपूर्ण निवेदन मुंबई उच्च न्यायालयाने एका खटल्याच्या दरम्यान केले आहे. म्हणजेच रस्त्याच्या विकासाकडे गंभीरपणे लक्ष न देता रस्तेबांधणी करणारे जेव्हा काही कालावधीनंतर त्यावर निर्माण झालेल्या खड्ड्यांची आणि खराब रस्त्यांची जबाबदारी घेत नाहीत तेव्हा त्यांनी सर्वसामान्य नागरिकांच्या मूलभूत हक्काचे उल्लंघन केले आहे असेच म्हणावे लागते, हेच उच्च न्यायालयाने या खटल्यामध्ये सूचित केले आहे. रस्त्यांवरील खड्ड्यांमुळे होणारे मृत्यू आणि दुखापतींसाठी जबाबदार असलेल्यांना वैयक्तिकरित्या कधी जबाबदार धरले जात नाही आणि त्यांच्या स्वतःच्या खिशातून आर्थिक जबाबदारी किंवा नुकसानभरपाई उचलण्यास त्यांना भाग पाडले जात नाही तोपर्यंत अशा व्यक्तींना या घटनांचे गांभीर्य समजणार नाही, असेही न्यायालयाने या खटल्यात म्हटले आहे. गेल्या काही वर्षांपासून रस्ते बांधकाम करणारे व्यावसायिक किंवा पूल बांधणारे व्यावसायिक यांच्यावर काही प्रमाणात जबाबदारी टाकण्यात आली असली, तरी ऐन पावसाळ्याच्या कालावधीमध्ये महाराष्ट्राच्या कानाकोपर्यात रस्त्यांची जी

दुर्दशा समोर आली आहे त्याची जबाबदारी निश्चित कोणावर टाकायची हाही प्रश्न आहे. महाराष्ट्राची राजधानी मुंबई आणि गोव्याची राजधानी पणजी यांना जोडणारा मुंबई-गोवा महामार्ग हा तर नेहमीच चर्चेत असणारा विषय आहे. या रस्त्याची कामे अद्याप पूर्ण झालेली नाहीत आणि या महत्त्वाच्या मार्गावर खड्ड्यांचे साम्राज्य आहे. अशाच प्रकारची परिस्थिती काही प्रमाणात मुंबई-बेंगलोर महामार्ग असो किंवा इतर छोटे महामार्ग असोत, त्यावरही आहे. समृद्धी महामार्ग हा मोठा गाजावाजा करून निर्माण करण्यात आलेला विकास प्रकल्प आहे. पण नुकतेच या समृद्धी महामार्गावरील रस्त्याला गेलेले तडे आणि पडलेले खड्डे माध्यमानी समोर आणले होते. वाहतुकीची व्यवस्था चांगल्या प्रकारे उपलब्ध व्हावी आणि वाहतूक करणार्यांचा वेळ वाचावा या दृष्टिकोनातून महामार्ग बांधले जातात. सरकारच्या तिजोरीत जेव्हा पैसे नसतात तेव्हा बीओटी तत्त्वावर हे प्रकल्प राबवले जातात आणि नंतर सर्वसामान्यांच्या माथी टोल मारला जातो. रस्ते व्यवस्थित असतील तर टोल देण्यासही सर्वसामान्य नागरिकांचा आक्षेप नसतो. पण भरमसाठ टोल आकारूनही जेव्हा रस्ते व्यवस्थित उपलब्ध नसतात तेव्हा मात्र सर्वसामान्य नागरिकांच्या नशिबी फक्त मनस्ताप येतो. अशा प्रकारच्या खराब रस्त्यांमुळे केवळ वाहतुकीमध्ये गैरसोय होते असे नाही तर छोटे मोठे अपघात होऊन अनेक वेळा गंभीर दुखापती होतात आणि मृत्यूलाही सामोरे जावे लागते. असाच एक खटला उच्च न्यायालयाच्या समोर आल्यामुळे त्यांना या विषयाची गंभीर दखल घ्यावी लागली. या प्रकरणात संबंधित दुखापतग्रस्त व्यक्तीला आणि त्यांच्या नातेवाईकांना नुकसानभरपाई देण्याचे आदेश न्यायालयाने दिले असले, तरी या खटल्याच्या निमित्ताने उच्च न्यायालयाने जे विविध विचार व्यक्त केले आहेत त्याची गंभीर दखल आता सरकारला आणि बांधकाम व्यावसायिकांना घ्यावीच लागेल. सर्वसामान्य नागरिकांना वापरण्यासाठी उपयुक्त ठरतील आणि त्यांची कोणतीही गैरसोय होणार नाही अशा प्रकारचे रस्ते महामार्ग पूल आणि इतर वाहतूक सोयी उपलब्ध करणे ही एक घटनात्मक जबाबदारी आहे असेच उच्च न्यायालयाने या निकालामध्ये स्पष्ट केले आहे हे जास्त महत्त्वाचे आहे. एकीकडे सरकारतर्फे अब्जावधी रुपये खर्च करून विमानतळ, बंदरे आणि रेल्वे मार्ग आणि मेट्रो सारखे प्रकल्प उभारले जात असताना सर्वसामान्य नागरिकांच्या सोयीचे रस्ते मात्र अद्यापही गैरसोयीनेच ग्रस्त आहेत हा विरोधाभास लक्षात घेण्यासारखा आहे. विमानतळ, मेट्रो प्रकल्प आणि मोठ मोठी बंदरे ही जर दिखाऊ विकासाची प्रतीके असतील तर रस्ते हे त्या विकासातील खड्डे आहेत हे वास्तवही या निमित्ताने मान्य करावे लागते. एखादा प्रकल्प मंजूर केल्यापासून तो पूर्ण होईपर्यंत योग्य प्रकारचे ऑडिट केले जात नसल्याने आणि या अशा प्रकल्पाचे व्यवस्थापनही चुकीच्या पद्धतीने केले जात असल्याने आणि नियंत्रण करणार्या यंत्रणाही दुर्लक्ष करण्याच्या भूमिकेत असल्याने रस्ता ही महत्त्वाची सोय आता गैरसोयीची वाटू लागली आहे.

पुरूषांनो लघवी केल्यानंतरही काही थेंब पडत राहतात? 'या' लक्षणांकडे अजिबात दुर्लक्ष करू नका, नाही तर होतील गंभीर परिणाम

आजच्या धावपळीच्या आयुष्यात अनेक आरोग्य समस्या उद्भवतात. या सगळ्याची प्रमुख कारणं म्हणजे खाण्या-पिण्याच्या चुकीच्या सवयी आणि बदलती जीवनशैली. वाढत्या वयानुसार शरीर कमकुवत होते आणि अनेक आजारांना बळी पडते. तसंच लघवीच्या निरीक्षणावरूनही काही समस्या लक्षात येतात. काही लोकांना वारंवार लघवी होते की काय असे भास होतात. काहींना खूप लवकर लघवी होते किंवा काहींचे लघवीचे प्रमाण कमी होते. या समस्यांना अनेकदा वृद्धत्वाचा नैसर्गिक परिणाम असल्याचे म्हटले जाते आणि त्या लक्षणांकडे दुर्लक्ष केले जाते.

जयपूर इथल्या मणिपाल हॅस्पिटलमधील युरोलॉजी विभागाचे प्रमुख डॉ. डी. आर. धवन यांनी दि इंडियन एक्सप्रेसला दिलेल्या माहितीनुसार, पुरुष अनेकदा किरकोळ आरोग्य समस्यांकडे दुर्लक्ष करतात. अनेक पुरूषांनी लघवी केल्यानंतरही त्यांचे लघवीचे काही थेंब पडतात. याकडे ते बऱ्याचदा दुर्लक्ष करतात. असे केल्यास यामुळे गंभीर समस्या निर्माण होऊ शकतात. शिवाय लघवीतील हे बदल सौम्य प्रोस्टेटिक हायपरप्लासियामुळे असू शकतात. या आजारामुळे प्रोस्टेट ग्रंथी मोठी होते आणि परिणामी मूत्रमार्गात समस्या निर्माण होतात.

नेमकी ही समस्या काय आहे?

जर लघवी केल्यानंतरसुद्धा काही थेंब पडत राहिले तर याला वैद्यकीय भाषेत पोस्ट-व्हॉइड ड्रिब्लिंग म्हणतात. वयानुसार हे होण्याची शक्यता वाढते. असं असताना जर हा प्रकार कायम होत असेल तर तो प्रोस्टेट किंवा मूत्रमार्गाच्या समस्येचे लक्षण असू शकतो.

वाढत्या वयानुसार धोकाही वाढतो

भारतातील वृद्धत्वाबाबतच्या अभ्यासानुसार, ४५ वर्षे आणि त्याहून अधिक वयाच्या १.४९ टक्के पुरूषांचा बीपीएच आहे. या अभ्यासात बीपीएच (प्रोस्टेटिक हायपरप्लासिया) आणि नैराश्याच्या लक्षणांमधील एक मजबूत संबंधदेखील उघड झाला. म्हणूनच आरोग्यावर त्याचा परिणाम मूत्र समस्यांपेक्षाही जास्त आणि अधिक आहे.

पेल्विक स्नायू मूत्राशय आणि मूत्रमार्ग नियंत्रित करतात. जर हे स्नायू कमकुवत झाले तर लघवी केल्यानंतरही काही थेंब लघवी आपोआप गळू शकते. हे साधारणपणे जास्त वेळ बसून राहणाऱ्या किंवा व्यायामाचा अभाव असलेल्या पुरूषांमध्ये दिसून येते.

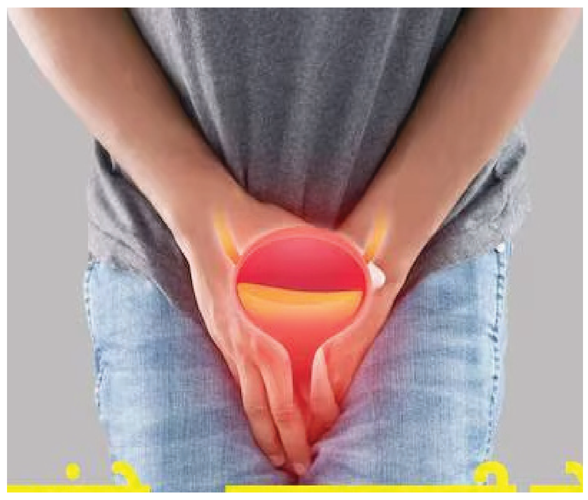

लक्षणांकडे दुर्लक्ष नको जर तुम्हाला वारंवार लघवी होणे, लघवी करताना वेदना होणे, जळजळ होणे, दुर्गंधीयुक्त लघवी किंवा अशक्तपणा यासारख्या इतर समस्या येत असतील तर ते यूटीआय, प्रोस्टेटायटीस किंवा मूत्राशयाच्या बिघाडाचे लक्षण असू शकते. या लक्षणांकडे दुर्लक्ष करू नये. जर वेळीच तपासणी केली नाही तर ही समस्या गंभीर होऊ शकते आणि याचा मूत्रपिंडावरही परिणाम होऊ शकतो.

यावर उपचार काय?

पेल्विक स्नायूंसाठी व्यायाम हा मूत्र गळतीपासून मुक्त होण्यासाठी खूप प्रभावी ठरू शकतात. हे व्यायाम लघवी थांबवण्यासारख्या हालचालींवर नियंत्रण ठेवणाऱ्या स्नायूंना बळकटी देतात.

पूर्ण लघवी करा

लघवी करताना घाई करू नका. लघवी झाल्यानंतर काही सेकंद थांबा आणि तुमचे मूत्राशय पूर्णपणे रिकामे करण्यासाठी थोडेसे खाली वाकून घ्या. पुरेसे पाणी प्या

पाणी कमी प्यायल्याने लघवी जास्त प्रमाणात सांद्रित म्हणजेच घट्ट होऊ शकते. त्यामुळे संसर्ग आणि जळजळ होण्याचा धोका वाढतो. दररोज किमान अडीच ते तीन लिटर पाणी प्या.

शांतताप्रिय आयुष्यासाठी लाऊन घ्या ५ सवयी, मानसिक आरोग्य राहील उत्तम

मानसिक आरोग्य दिन

कशासाठी साजरा केला जातो हा दिवस

मानसिक आरोग्य जपण्यासाठी सवयी

आज, १० ऑक्टोबर रोजी, जागतिक मानसिक आरोग्य दिन जगभरात साजरा केला जात आहे. या वर्षी, २०२५ ची थीम –ललर्शीी ीं ड्शीीेंळलशी: चशपींरश्र क्शरश्रींह ळप उरींरींीहिशी रपव एशीसशपलळशी आहे, जी आपल्याला आठवण करून देते की कठीण परिस्थितीतही मानसिक आरोग्य सेवा किती महत्वाच्या आहेत. आपण केवळ कठीण काळातच नव्हे तर दैनंदिन जीवनात देखील आपल्या मनाची काळजी घेतली पाहिजे.

गेल्या काही वर्षांपासून अनेक सेलिब्रिटींनीदेखील याबाबत बोलायला सुरूवात केली आहे. तर दीपिका पादुकोणने आपला अनुभव सांगून एक छत्रृज स्थापित केली आहे आणि मानसिक आरोग्याला किती महत्त्व द्यायला हवे हेदेखील पटवून दिले आहे. मानसिक आरोग्य चांगले नसेल तर त्याचा संपूर्ण आयुष्यावर परिणाम होऊ शकतो आणि हे सहन करणे चुकीचे आहे. मानसिक आरोग्य चांगले राहवे यासाठी कोणत्या ५ सवयी आपण अवलंबू शकतो याबाबात मानसिकतज्ज्ञ अंजली फडके यांनी सांगितले आहे.

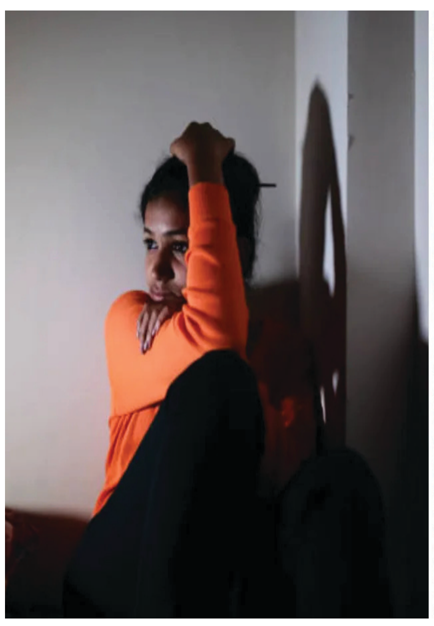

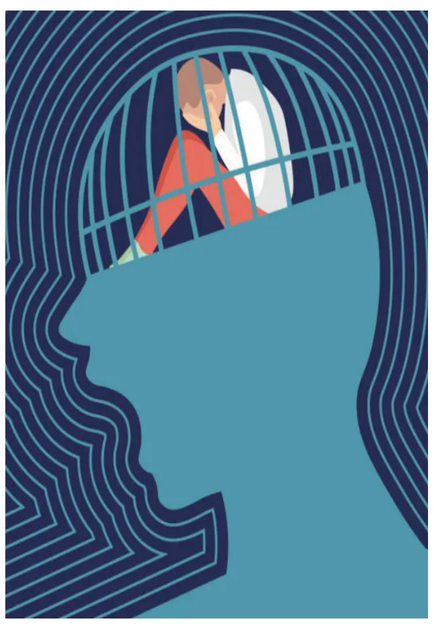

स्वतःशी कनेक्ट व्हा, निसर्गाशी मैत्री करा

जर तुम्ही नेहमी तुमच्या फोन किंवा लॅपटॉपवर असाल तर थोडा ब्रेक घ्या. बाहेर फिरायला जा. झाडे आणि पक्ष्यांचे निरीक्षण करा. निसर्गात वेळ घालवल्याने मनाला शांती मिळते आणि ताण कमी होतो. तुम्ही तुमच्या आवडत्या ठिकाणी बसून खोल श्वास घेण्यासाठी थोडा वेळ काढू शकता.

दररोज रात्री झोपण्यापूर्वी, दिवसभरात तुमच्यासोबत घडलेल्या तीन चांगल्या गोष्टी एका नोटबुकमध्ये लिहा. हे काहीतरी लहान असू शकते, जसे की एखाद्या मित्राला मदत करणे किंवा स्वादिष्ट जेवण खाणे. ही सवय तुमचे लक्ष नकारात्मक गोष्टींपासून सकारात्मक गोष्टींकडे वळवेल आणि तुम्हाला अधिक आनंद होईल.

चांगली झोप, निरोगी मन

मानसिक आरोग्यासाठी पुरेशी झोप घेणे आवश्यक आहे. जेव्हा तुम्ही चांगली झोपता तेव्हा तुमचे मन शांत असते आणि दुसऱ्या दिवशी सकाळी तुम्हाला ताजेतवाने वाटते. दररोज ७-८ तास झोप घेण्याचा प्रयत्न करा आणि झोपण्यापूर्वी तुमचा फोन वापरणे टाळा.

स्वतःची काळजी घेणे आवश्यक आहे

दिवसभराच्या कामात आणि जबाबदाऱ्यांमध्ये, स्वतःसाठी थोडा वेळ काढा. हा वेळ तुमचा एकटा आहे. या काळात, तुम्ही संगीत ऐकणे, पुस्तक वाचणे, चित्रकला करणे किंवा मित्रांशी बोलणे यासारखे तुम्हाला आवडणारे काहीतरी करू शकता. हा मी-टाइम तुम्हाला रिचार्ज करण्यास मदत करेल.

तुमच्या हृदयाचा भार हलका करा

जेव्हा तुम्हाला चिंता वाटत असेल तेव्हा ते दाबून ठेवू नका. जवळच्या मित्रांशी, कुटुंबातील सदस्यांशी किंवा तुमचा विश्वास असलेल्या व्यक्तीशी बोला. तुमच्या भावना व्यक्त केल्याने तुमचे हृदय हलके होते आणि अनेकदा उपाय देखील मिळतात. आवश्यक असल्यास, व्यावसायिक सल्लागार किंवा थेरपिस्टचा सल्ला घेण्यास अजिबात संकोच करू नका.

बाहेरून मजबूत, आतून शांत; पुरुष मानसिक आरोग्याबद्दल बोलण्यास का कचरतात ?

पुणे : पुरुषाचे सामर्थ्य आणि चिकाटीबद्दल अनेकदा कौतुक केले जाते. असे असले तरी पुरुष अनेकवेळा एक अदृश्य ओझे वाहत असतात आणि ते क्वचितच व्यक्त होतात. भारतात सुमारे ४० टक्के पुरुष त्यांच्या मानसिक आरोग्याबद्दल कधीच उघडपणे बोलत नाहीत. महिलांच्या तुलनेत आत्महत्येचे प्रमाण पुरुषांमध्ये जवळपास दुप्पट असल्याकडे मानसोपचारतज्ज्ञांनी जागतिक मानसिक आरोग्य दिनानिमित्त लक्ष वेधले आहे.

भावनिक वेदना व्यक्त करण्याबद्दलचा असलेला मानसिक कलंक पुरुषांमध्ये खोलवर रुजलेला आहे. 'फक्त कमकुवत लोकांना त्रास होतो' याचबरोबर 'मानसिक आजार खरे नसतात' किंवा 'मानसोपचारतज्ज्ञाकडे जाणे म्हणजे काहीतरी चुकले आहे' अशा चुकीच्या समजुतीमुळे पुरुषांना तज्ज्ञांची मदत घेणे आणखी कठीण जाते. पुण्यातील आदित्य बिर्ला मेमोरियल हॉस्पिटलमधील मानसोपचारतज्ज्ञ डॉ. रोहन जहागीरदार यांनी या समस्येवर प्रकाश टाकला. त्यांनी मांडलेले मुद्दे

पुरुष अनेकदा भावनिक ताण – तणाव व्यक्त करत नाहीत. पण त्यांचे शरीर त्याबाबत बोलत असते. याबाबतचे बदल हे बदललेली मनोवृत्ती, भूक, सतत थकवा येणे, डोकेदुखी, आणि पचनाच्या समस्या अशा स्वरूपात दिसू शकते. राग, चिडचिड, आणि आक्रमकता हे दैनंदिन जीवनाचा भाग बनतात. मानसिक आरोग्यावर आलेला ताण शारीरिक आरोग्यालाही कमकुवत करतो, त्यामुळे संबंधित व्यक्ती खूप झोप घेते किंवा अगदी कमी झोपते. पण बहुतांश पुरुष हे लक्षणे गंभीरपणे घेत नाहीत आणि यामुळे दीर्घकाळ चालणारी चिंतेची किंवा नैराश्याची ही सुरवातीची लक्षणे असू शकतात. दीर्घकालीन मानसिक ताणामुळे संप्रेरके बदलतात, त्याने पचन बिघडते, रोगप्रतिकारक शक्ती कमी होते आणि उच्च रक्तदाब, हृदयाचे आजार, किंवा चयापचय विकार निर्माण होऊ शकतात.

पुरुष आणि स्त्रिया मानसिक वेदना वेगवेगळ्या पद्धतीने व्यक्त करतात आणि दाखवतात. स्त्रिया दुःख किंवा चिंता उघडपणे व्यक्त करू शकतात, तर पुरुष अनेकदा राग, चिडचिड, अतिश्रम, मद्यपान, किंवा भावनिक अलिप्ततेद्वारे ती व्यक्त करतात. या वेदना कृतीत रूपांतरित करण्याचे मार्ग असतात तसेच संरक्षणात्मक प्रतिक्रिया दिसून येतात. या वेगळ्या अभिव्यक्तीमुळे पुरुषांचे मानसिक आरोग्याचे प्रश्न त्याचे योग्य निदान ही एखादी गंभीर घटना घडेपर्यंत लक्षात येत नाहीत.

शारीरिक परिणाम : जेव्हा ताण शरीराला बदलतो नियंत्रणाबाहेर गेलेला ताण केवळ मनावर नाही तर शरीरावरही परिणाम करतो. वाढलेला कॉर्टिसॉल (ताण निर्माण करणारे- संप्रेरक) टेस्टोस्टेरॉन कमी करतो. त्यामुळे ऊर्जा, झोप, आणि अगदी प्रजननक्षमताही प्रभावित होते. डॉक्टर आता कमी शुक्राणू संख्या, हार्मोनल असंतुलन, आणि लैंगिक अकार्यक्षमता यांचे वाढते प्रमाण पाहत आहेत, जे दीर्घकालीन ताण आणि चिंतेशी थेट जोडलेले दिसून येतात. सततचा मानसिक ताण मेंदूवरही परिणाम करतो. त्याने एकाग्रता, स्मरणशक्ती, आणि निर्णयक्षमता कमी होते.

असुरक्षितता ही कमकुवतपणा नसून ते एक शहाणपण आहे. याबाबत आज जागरुकल वाढत असल्याचे दिसून येत आहे. मदत घेणे, भावना व्यक्त करणे, किंवा मानसोपचारतज्ज्ञाकडे जाणे हे 'पुरुषत्वाला शोभत नाही' असे नसून उलट हीच खरी ताकद आहे. शारीरिक तंदुरुस्तीप्रमाणेच मानसिक तंदुरुस्तीही दैनंदिन सवयींनी राखली जाते. यामध्ये नियमित व्यायाम करून आनंदी करणाऱ्या एंडॉर्फिन्स चे प्रमाण वाढवणे सोडवणे आणि ताण निर्माण करणारे कॉर्टिसॉलचे प्रमाण कमी करणे हे आहे. त्याचबरोबर ७-८ तासांची झोप घेणे यामध्ये मेंदू विश्रांतीत स्वयं:दुरुस्ती करतो. ध्यान किंवा मेडिटेशन करून विचारांना शांत करणे, मेंदूसाठी उपयुक्त ओमेगा-३, बी जीवनसत्त्वे, आणि मॅग्नेशियमयुक्त संतुलित आहार घेणे, भावनिक आधार देणारे मित्र किंवा कुटुंबाचे गट तयार करणे आणि ताण वाढण्यापूर्वी व्यावसायिक सल्ला घेणे हे आहेत.

जागतिक मानसिक आरोग्य दिन : भारतात तरुण व मुलांमधील वाढता ताणतणाव हा चिंतेचा विषय!

मुंबई : 'आपण ठीक आहोत' हे वाक्य आता अनेकांच्या जीवनातील मुखवटा ठरत चालले आहे. जागतिक आरोग्य संघटनेच्या ताज्या अहवालानुसार जगातील सुमारे आठपैकी एक व्यक्ती मानसिक आरोग्य समस्यांनी त्रस्त आहे. भारतात ही परिस्थिती अधिक गंभीर असून सुमारे १० कोटींहून अधिक नागरिक कोणत्या ना कोणत्या स्वरूपातील मानसिक आजारांचा सामना करत आहेत. कोविडनंतर वाढलेली चिंता, नैराश्य, ताण आणि सामाजिक एकटेपणा हे या स्थितीचे प्रमुख कारण ठरत आहेत. त्याचप्रमाणे तरुणांमधील व मुलामधील वाढता ताणतणाव हाही एक चिंतेचा विषय बनला आहे.

राष्ट्रीय मानसिक आरोग्य सर्वेक्षण (निम्हान्स) च्या आकडेवारीनुसार देशातील १०.६ टक्के प्रौढ नागरिकांना मानसिक आरोग्यविषयक त्रास आहे. महिलांमध्ये ७.३ टक्के आणि पुरुषांमध्ये ५.८ टक्के लोकांना नैराश्य आणि चिंतेचे विकार जाणवतात. १५ ते २४ वयोगटातील युवकांमध्ये आत्महत्येचे प्रमाण दरवर्षी सरासरी २३ टक्क्यांनी वाढत आहे.

राष्ट्रीय गुन्हे नोंदवही (एलसीआरबी २०२३) च्या आकडेवारीनुसार, भारतात दर ४० सेकंदाला एक व्यक्ती आत्महत्येचा प्रयत्न करत आहे.जागतिक आरोग्य संघटनेच्या 'मानसिक आरोग्य अहवालानुसार जगभरात २८ कोटी लोक नैराश्याने पीडित असून त्यापैकी १५ टक्के भारतातील आहेत. द लॅन्सेट सायकॅट्रीच्या २०२४ च्या अहवालानुसार, कोविड-१९ नंतर भारतात चिंता आणि वाढता ताण या मध्ये तब्बल ३५ टक्के वाढ झाली आहे. या पार्श्वभूमीवर मानसिक आरोग्याला शारीरिक आरोग्याइतकेच महत्त्व देणे अत्यावश्यक ठरते.

मानसोपचार तज्ज्यांच्या मते भारतात मानसिक आरोग्याकडे अजूनही कलंकित दृष्टीने पाहिले जाते. हे शरीराच्या इतर आजारांइतकेच गंभीर असून योग्य वेळी उपचार घेतल्यास पूर्ण बरे होऊ शकते. विद्यार्थ्यांमध्ये आणि कामगारांमध्ये 'बर्नआउट' सिंड्रोम, नैराश्य आणि चिंता वाढताना दिसतात. मानसिक आरोग्य हा राष्ट्रीय आरोग्य धोरणाचा अविभाज्य भाग व्हायला हवा.

युजीसीच्या २०२४ च्या अहवालानुसार देशातील तीनपैकी एक विद्यार्थी मानसिक तणावाखाली आहे. आयआयटी, एनआयटी आणि वैद्यकीय महाविद्यालयांमध्ये आत्महत्येचे प्रमाण गेल्या पाच वर्षांत ४२ टक्क्यांनी वाढले आहे. यासाठी अनेक विद्यापीठांमध्ये 'कौन्सिलिंग सेल तसेच माइंडफुल कॅम्पास इनिशिएटिव्ह' यांसारखे उपक्रम राबवले जात आहेत. मात्र हे प्रयत्न पुरेसे नसल्याचे दरवर्षी होणाऱ्या आत्महत्यांमधून स्पष्ट होते.

सरकारच्या बाजूने मानसिक आरोग्य क्षेत्रात काही सकारात्मक पावले उचलली गेली आहेत.यात ' नॅशनल टेली मेंटल हेल्थ प्रोग्राम (टेली मानस)' अंतर्गत चोवीस तास सल्ला सेवा सुरू करण्यात आली असून, १४४१६ या हेल्पलाईन क्रमांकावर दररोज हजारो नागरिक सल्ला घेत आहेत. याशिवा जिल्हा मानसित आरोग्य कार्यक्रम व आयुश्मान भारत आरोग्य आणि वेलनेस सेंटर अंतर्गत मानसिक आजारांचे निदान आणि उपचार मोफत उपलब्ध आहेत. आरोग्य मंत्रालयाच्या माहितीनुसार या योजनांमुळे गेल्या दोन वर्षांत जवळपास दोन कोटी नागरिकांना मानसोपचार सल्ला देण्यात आला आहे.

महाराष्ट्र सरकारने सुरू केलेला मन:संपदा प्रकल्प राज्यातील मानसिक आरोग्य जनजागृतीसाठी महत्त्वपूर्ण ठरला आहे. २०२४ मध्ये या प्रकल्पांतर्गत ३२ जिल्ह्यांत आरोग्य शिबिरे घेण्यात आली, सुमारे पाच लाख विद्यार्थी आणि दोन लाख महिला यांना समुपदेशन देण्यात आले. आपलं मन ऐका या मोहिमेअंतर्गत २०० पेक्षा अधिक मानसोपचार तज्ज्ञ ग्रामीण व शहरी भागात पोहोचले. तरीही महाराष्ट्रात शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या हा आजही चिंतेचा विषय आहे.

आयसीएमआर च्या २०२४ च्या अभ्यासानुसार, महिलांमध्ये प्रसूतिपश्चात नैराश्याचे प्रमाण ग्रामीण भागात १८ टक्के तर शहरी भागात ११ टक्के आहे. पुरुषांमध्ये अल्कोहोल व्यसनाधीनता गेल्या पाच वर्षांत १७ टक्क्यांनी वाढली आहे. मानसिक आजारांमुळे भारताच्या एकूण जीडीपीच्या १.३ टक्के इतका आर्थिक तोटा होत असल्याचे जागतिक बँकेने स्पष्ट केले आहे.जागतिक आरोग्य संघटना व युनिसेफच्या २०२४ संयुक्त अहवालानुसार, दररोज चार तासांपेक्षा जास्त सोशल मीडिया वापरणाऱ्या किशोरवयीन मुलांमध्ये चिंता व काहीतरी चुकण्याची भीतीची लक्षणे २.५ पट अधिक आढळतात. त्यामुळे तज्ज्ञ 'डिजिटल डिटॉक्स' आणि ऑफलाइन संवाद वाढवण्याचा सल्ला देत आहेत.

मानसिक आरोग्य सुधारण्यासाठी तज्ज्ञांच्या मते दररोज किमान ३० मिनिटे चालणे किंवा योगाभ्यास करणे, दिवसातून एक वेळ डिजिटल ब्रेक घेणे, स्वतःच्या भावना लिहून ठेवणे, गरज वाटल्यास समुपदेशकाचा सल्ला घेणे आणि निसर्गाशी संवाद साधणे हे उपाय सर्वाधिक प्रभावी ठरतात. या वर्षीच्या जागतिक मानसिक आरोग्य दिनाची थीम आहे, मानसिक आरोग्य हा प्रत्येकाचा मूलभूत अधिकार आहे. भारतात वाढता मानसिक ताण, बदलते सामाजिक वातावरण आणि कामाच्या स्पर्धात्मक स्वरूपामुळे मन शांत, समाज सशक्त हीच खरी गरज बनली आहे. मानसिक आरोग्याबाबत खुलेपणे बोलणे, लाज न बाळगता सल्ला घेणे आणि आपल्या आजूबाजूच्या लोकांशी संवाद साधणे हेच खऱ्या अर्थाने जागतिक मानसिक आरोग्य दिनाचे संदेश आहे.

बच्चे मन के सच्चे और आज का बालक कल का पालक है..!
नवी दिल्ली येथील कार्यक्रमात प्रमुख मार्गदर्शक : उत्तमराव तरकसे

नवी मुंबई / दिल्ली :- मुबारकपूर नवी दिल्ली येथील त्रिमूर्ती सांस्कृतिक बालसुधार संस्था नवी दिल्ली व कोतवाली पोलीस ठाणे दिल्ली यांच्या वतीने बच्चे मन के सच्चे कार्यक्रमाचे आयोजन संस्थेच्या कार्यालयाच्या प्रांगणात करण्यात आले होते सध्याच्या काळात धावपळीच्या जीवनात आई-वडिलांना मुलांकडे लक्ष देण्यासाठी पुरेसा वेळ मिळत नाही व दोघेही नोकरीच्या निमित्ताने बाहेर असल्याने व सध्या विभक्त कुटुंब पध्दत मोठ्या प्रमाणात रुजली असल्याने मुलं हे आपली भारतीय संस्कृतीला धाब्यावर बसून पाश्चिमात्य संस्कृती अवलंबीत असल्याने मुलं हे बाल गुन्हेगारीकडे वळत आहेत, हे रोकण्याकरिता दिल्लीच्या त्रिमूर्ती सांस्कृतिक बालसुधार संस्थेने सदर कार्यक्रमाचे आयोजन करून समाजभूषण मा उत्तमराव दासु तरकसे (असरडोहकर) (महाराष्ट्र शासनाचा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर समाजभूषण पुरस्काराने सन्मानित ज्येष्ठ कवी साहित्यिक विचारवंत) यांना प्रमुख व्याख्याते म्हणून आमंत्रित करून संस्थेच्या कार्यालयात त्यांचे व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते सदर कार्यक्रमात वय वर्ष ०७ ते १७ वर्षाच्या बालकांचे २०० ते २५० बालक व त्यांचे पालक यांचे सोबत तरकसे यांनी आपले विचार मांडताना

बच्चे मनके सच्चे होते है और, आज का बालक कल का पालक है क्षमा का अर्थ केवल दुसरो की गलती को माफ करना नही ..! बल की उनकी गलती से उत्पन्न आपने मन के दुःख से स्वयं को मुक्त कर लेना भी है ..! असे बालगुन्हेगारी पासून मनपरावर्तित करण्याच्या दृष्टीने व आपली संस्कृती बालकांमध्ये रुजवण्याच्या दृष्टीने प्रबोधनात्मक उद्देशाने विचार मांडले व कोतवाली पोलीस ठाण्याचे प्रभारी अधिकारी दीपक कुमार मिश्रा व त्रिमूर्ती सांस्कृतिक बालसुधार संस्थेचे सर्व पदाधिकारी यांनी मला सदर कार्यक्रमात निमंत्रित करून मला सन्मानपूर्वक शेकडो मुलांना व त्यांच्या पालकांना मार्गदर्शन करण्याची संधी दिली त्याबद्दल सर्वांचे आभार मानत माझ्या विचारातून आजची मुले जर गुन्हेगारी पासून परावर्तित झाली व आपल्या देशाचे संस्कृती जोपासली तर मी मुंबई ते दिल्ली येऊन आपल्यासमोर मांडलेल्या विचारांची गुरुकिल्ली झाली असे मी समजेल अशी भावना व्यक्त करत संविधानाच्या प्रस्तावनेचे वाचन करत सर्वांचे आभार मानून कार्यक्रमाची सांगता करण्यात आली.

सशस्त्र सैन्यदलामध्ये अधिकारी पदाच्या मोफत पूर्वप्रशिक्षणाची सुवर्णसंधी

जिल्हा सैनिक कल्याण केंद्रात २ नोव्हेंबर रोजी मुलाखतीचे आयोजन

लातूर, दि. १६ (जिमाका): भारतीय सशस्त्र सैन्यदल, नौदल व वायुदलामध्ये अधिकारी पदावर भरती होण्यासाठी सर्व्हिस सिलेक्शन बोर्डाच्या परीक्षेची पूर्वतयारी करुन घेण्यासाठी नाशिक येथील नाशिक रोडच्या छात्रपूर्व प्रशिक्षण केंद्रामध्ये राज्य शासनातर्फे राज्यातील नवयुवक व नवयुवतींसाठी ३ नोव्हेंबर २०२५ ते १२ नोव्हेंबर, २०२५ या कालावधीत एसएसबी कोर्स क्र. ६३ आयोजित करण्यात येत आहे. या कोर्ससाठी प्रशिक्षणार्थींची निवास, भोजन आणि प्रशिक्षणाची निःशुल्क सोय करण्यात येणार आहे. तरी लातूर जिल्ह्यातील इच्छुक उमेदवारांनी लातूर जिल्हा सैनिक कल्याण कार्यालयात २ नोव्हेंबर २०२५ रोजी मुलाखतीसाठी उपस्थित राहावे, असे आवाहन जिल्हा सैनिक कल्याण अधिकारी ले. कर्नल (नि.) शरद पांढरे यांनी केले आहे. मुलाखतीस येताना डिपार्टमेंट ऑफ सैनिक वेलफेअर (डीएसडब्ल्यू) यांच्या संकेतस्थळावर सर्च करून त्यामधील एसएसबी-६३ कोर्ससाठी (किंवा संबंधित जिल्हा सैनिक कल्याण कार्यालयाने प्रिंट दिलेल्या) प्रवेशपत्र व त्यासोबत असलेली परिशिष्टांची प्रिंट यामधील माहिती पूर्ण भरून सोबत घेवून यावे. छात्रपूर्व प्रशिक्षण केंद्रामध्ये एस.एस.बी कोर्ससाठी प्रवेश मिळण्यासाठी नमूद कोणतीही एक पात्रता आवश्यक आहे व त्यासंबंधीचे पात्रता प्रमाणपत्र कोर्सला येतांना सोबत घेवून यावेत.

२१ व्या शतकातील साहित्यामध्ये समाजवास्तवाचे प्रतिबिंब आवश्यक - डॉ. जयद्रथ जाधव

लातूर / प्रतिनिधी :- भारत शिक्षण प्रसारक मंडळ, लातूर संचलित जयक्रांती वरिष्ठ महाविद्यालयाच्या मराठी विभाग, इतिहास विभाग, अंतर्गत गुणवत्ता हमी कक्ष (IQ-C) आणि स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने मराठी - २१व्या शतकातील साहित्य : स्वरूप आणि संदर्भ तसेच इतिहास - पर्यटन आणि शाश्वत विकास : संधी आणि आव्हाने या विषयांवरील राष्ट्रीय परिषदेचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले. या परिषदेच्या समारोप समारंभाचे अध्यक्षस्थान प्राचार्य डॉ. श्रीधर कोल्हे यांनी भूषविले. प्रमुख पाहुणे म्हणून मराठवाडा साहित्य परिषदेचे केंद्रीय कार्यकारी सदस्य डॉ. जयद्रथ जाधव, प्राचार्य डॉ. संजय वाघमारे, प्राचार्य डॉ. दुष्यंत कटारे उपस्थित होते. तसेच परिषदेचे समन्वयक डॉ. प्रमोद चव्हाण, डॉ. केशव आलगुले, मराठी विभागप्रमुख डॉ. धीरजकुमार कोतमे, आणि डॉ. सतीश डांगे यांची प्रमुख उपस्थिती लाभली. समारोपप्रसंगी बोलताना डॉ. जयद्रथ जाधव म्हणाले की, साहित्यिकांची सर्वात मोठी जबाबदारी म्हणजे समाजात घडणाऱ्या घटनांवर सजगपणे भाष्य करणे. दलित, ग्रामीण किंवा स्त्रीवादी साहित्य असो-त्यामध्ये समाजातील वास्तवाचे, संघर्षाचे आणि परिवर्तनाचे प्रतिबिंब दिसणे आवश्यक आहे. आज सामाजिक, राजकीय, शैक्षणिक, आर्थिक, सांस्कृतिक आणि कृषी क्षेत्रात अनेक आव्हाने उभी राहत आहेत; त्यावर विचार मांडणारे आणि सकारात्मक मार्ग दाखवणारे साहित्य निर्माण झाले पाहिजे. ते पुढे म्हणाले की, वास्तववादी आणि संशोधनपर साहित्यामुळे वाचकांमध्ये विचारांची दिशा बदलते, विकासात्मक दृष्टिकोन निर्माण होतो आणि साहित्याचा दर्जाही उंचावतो. साहित्यिकांनी काळाच्या पुढे जाऊन समाजातील बदल टिपले पाहिजेत. या प्रसंगी प्राचार्य डॉ. दुष्यंत कटारे यांनी वाचनसंस्कृतीचे महत्त्व अधोरेखित करताना सांगितले की, आजच्या काळात वाचनाकडे वाचकांचा कल कमी होताना दिसतो. उत्कृष्ट वाचनसंस्कृती जोपासल्याने समाजातील संवेदना जागृत होतात आणि साहित्यिकांना नवीन दृष्टिकोन मिळतो. कार्यक्रमाचे प्रस्ताविक डॉ. केशव आलगुले, सूत्रसंचालन व आभारप्रदर्शन डॉ. गीता वाघमारे, प्रा. प्रज्ञा कांबळे यांनी मानले.

मनपाच्या आवाहनास लातूरकरांचा भरभरून प्रतिसाद

लातूर /प्रतिनिधी: दीपावली निमित्त घराची स्वच्छता करताना नागरिकांनी घरातील अनावश्यक वस्तू मानपाने सुरू केलेल्या संकलन केंद्रात द्याव्यात, असे आवाहन करण्यात आले होते. त्याला नागरिकांनी भरभरून प्रतिसाद दिला. या वस्तू गरजवंतांना दिल्या जाणार आहेत.

नागरिक घराची स्वच्छता करतात तेव्हा अनेक अनावश्यक वस्तू निघतात.या वस्तू कचऱ्यात टाकण्याऐवजी संकलन केंद्रात द्याव्यात, असे आवाहन करत पालिकेच्या वतीने प्रत्येक प्रभागात संकलन केंद्र उभारण्यात आले होते. पालिकेने केलेल्या आवाहनाला प्रतिसाद देत शहरातील नागरिकांनी जुने कपडे व उपयोगी पडू शकेल असे साहित्य केंद्रावर जमा केले. मोठ्या प्रमाणात कपडे, सतरंज्या, १५ इलेक्ट्रॉनिक वस्तू,चप्पल - बुटांचे जोड,लोखंडी वस्तू जमा झाल्या. मनपाच्या वतीने पहिल्यांदाच हा अनोखा उपक्रम राबविण्यात आला.

या उपक्रमास भरभरून प्रतिसाद दिल्याबद्दल आयुक्त श्रीमती मानसी यांनी लातूरकर जनतेचे आभार मानले. या सर्व केंद्रावर जमा झालेले साहित्य गरजू लोकांना सामाजिक संस्थेच्या माध्यमातून पोचवले जाणार असल्याचेही श्रीमती मानसी यांनी सांगितले.

महाभ्रष्ट उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (सेवानिवृत्त) कांगणे व पत्नीवर अपसंपत्तीचा गुन्हा

लातूर :- लातूर जिल्हा परिषदेच्या महिला व बालकल्याण विभागाचे उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (सेवानिवृत्त) रमेश रघुनाथ कांगणे (वय ६०) यांनी शासकीय सेवेत असताना ज्ञात उत्पन्नापेक्षा १ कोटी १७ लाख ६८ हजार ७४५ रुपयांची अपसंपदा (लाच) गोळा केल्याचे उघड झाले आहे. या प्रकरणी कांगणे व त्यांची पत्नी स्वाती उर्फ सगुणा कांगणे यांच्या विरोधात लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाने शिवाजीनगर पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल केला आहे. कांगणे हे लातूर जिल्हा परिषदेत महिला व बालकल्याण विभागात उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी म्हणून कार्यरत होते. त्यांच्या अत्यंत भ्रष्ट कारभाराची ख्याती जिल्ह्यात पसरली होती. त्यांनी १२ ऑक्टोबर १९९८ ते २३ फेब्रुवारी २०२१ या कालावधीत शासकीय सेवेत असताना मोठ्या प्रमाणात संपत्ती जमविली होती. शासकीय अधिकाऱ्यांना आपल्या संपत्तीचे वैध स्त्रोत दाखवणे बंधनकारक असते. मात्र, कांगणे यांनी जमविलेल्या मालमत्तेचे स्त्रोत सिद्ध करण्यात अपयश आले. शिरूर अनंतपाळ व परभणी येथील दोन नागरिकांनी त्यांच्या विरोधात तक्रार दाखल केली होती. लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाच्या तपासात कांगणे यांची संपत्ती त्यांच्या ज्ञात उत्पन्नाच्या ८९.५७ टक्क्यांनी अधिक असल्याचे निष्पन्न झाले. ही संपत्ती त्यांनी स्वतः, पत्नी स्वाती उर्फ सगुणा तसेच मुलगा अतुल यांच्या नावावर बाळगली होती. लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाने दिलेल्या माहितीनुसार, एवढ्या मोठ्या प्रमाणात अपसंपदा सिद्ध झालेला हा लातूर जिल्ह्यातील पहिलाच अधिकारी असल्याचे सांगण्यात आले.

मनपाच्या प्राथमिक नागरी आरोग्य केंद्रात अद्ययावत उपकारणांचे लोकार्पण आयडीबीआय बँकेच्या पुढाकारातून साहित्य उपलब्ध

लातूर/ प्रतिनिधी: आयडीबीआय बँकेच्या सीएसआर फंडातून मनपाच्या गौतम नगर येथील प्राथमिक नागरी आरोग्य केंद्रासाठी आवश्यक उपकरणे देण्यात आली.पालिका आयुक्त श्रीमती मानसी यांच्या उपस्थितीत या उपकरणांचे लोकार्पण करण्यात आले.

बँकेच्या पुढाकारातून दंत शल्य चिकित्सा आद्ययावत करण्यासाठी आवश्यक असणारी उपकरणे आरोग्य केंद्राला देण्यात आली. या कार्यक्रमास उपायुक्त पंजाबराव खानसोळे, बँकेचे क्षेत्रीय प्रमुख एकनाथ जाधव,शाखा प्रबंधक अजिंक्य पवार, वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी डॉ.शंकर भारती, क्षेत्रीय अधिकारी बंडू किसवे यांच्यासह आरोग्य केंद्रातील वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची व कर्मचाऱ्यांची उपस्थिती होती.

या केंद्रातील दंत शल्य चिकित्सा अद्ययावत झाल्याने गरजू नागरिकांना मोठा लाभ होणार आहे. नागरिकांनी या सेवेचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन आयुक्त श्रीमती मानसी यांनी केले आहे.

ग्रंथ वाचनामुळे नवी प्रेरणा मिळते -जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे

लातूर, दि. १६ : ग्रंथ वाचन हे जीवनात सकारात्मक ऊर्जा देते, तसेच यामुळे नवनवीन संकल्पनांची प्रेरणा देतात, असे जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांनी सांगितले. भारतरत्न डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंतीनिमित्त बुधवारी आयोजित 'वाचन प्रेरणा दिन' उपक्रमात त्या बोलत होत्या.

जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या बैठक सभागृहात झालेल्या या उपक्रमात सहभागी अधिकाऱ्यांनी यावेळी ग्रंथ वाचन केले. तसेच आपल्या सहकारी अधिकाऱ्यांना ग्रंथ भेट दिला. अपर जिल्हाधिकारी शिल्पा करमरकर, उपजिल्हाधिकारी संदीप कुलकर्णी, जिल्हा नियोजन अधिकारी सोमनाथ रेड्डी, जिल्हा पुरवठा अधिकारी व्यंकटेश रावलोड, योजना शिक्षणाधिकारी तृप्ती अंधारे यांच्यासह जिल्हाधिकारी कार्यालयातील व इतर शासकीय विभागातील अधिकारी, कर्मचारी यावेळी उपस्थित होते.

ग्रंथ वाचनाने जीवनात सकारात्मक बदल घडण्यास मदत होते. नवनवीन संकल्पना, सृजनशीलतेला चालना मिळते. ग्रंथ हे चांगले मित्र बनून प्रत्येक परिस्थितीत आपल्या साथ देतात, मार्गदर्शन करतात. त्यामुळे प्रत्येक व्यक्तीने आयुष्यात वाचनाची आवड जोपासायला हवी. आपण ज्याप्रमाणे मकर संक्रातीला तिळगुळ वाटतो, त्याप्रमाणे पुस्तके भेट देवून वाचन प्रेरणा दिवस साजरा करावा. आपले मित्र, नातेवाईक, कार्यालयातील सहकारी, परिवारातील सदस्य यांना ग्रंथ भेट देवून त्यांच्यामध्ये वाचनाची आवड निर्माण करण्यासाठी प्रयत्न करावा, असे जिल्हाधिकारी श्रीमती ठाकूर-घुगे म्हणाल्या.

अपर जिल्हाधिकारी श्रीमती करमरकर यांनीही ग्रंथ वाचनामुळे सकारात्मक दृष्टीकोन निर्माण होण्यास मदत होत असल्याचे सांगितले.

प्रारंभी योजना शिक्षणाधिकारी श्रीमती अंधारे यांनी वाचन प्रेरणा दिवसानिमित्त आयोजित उपक्रमाची माहिती दिली. तसेच प्रत्येकाने दररोज काही वेळ ग्रंथ वाचनाला देण्याचे आवाहन केले.

यावेळी अधिकारी, कर्मचारी यांनी ग्रंथ वाचनाविषयी त्यांचे अनुभव कथन केले. शासकीय सेवेत नव्याने दाखल झालेल्या महसूल व शिक्षण विभागातील अधिकारी, कर्मचारी आणि शासकीय सेवेतून सेवानिवृत्त होत असलेल्या अधिकारी, कर्मचाऱ्यांना यावेळी ग्रंथ भेट देण्यात आला.

लातूर शहरातील पाणी वाटप व्यवस्था सुरळीत करून लातूरकरांना दररोज पाणी देण्यात यावे - माजी आ.शिवाजीराव पाटील कव्हेकर

लातूर दि.१६-१०-२०२५ लातूर शहरातील पिण्यासाठीच्या पाण्याचा प्रश्न मार्गी लागावा यासाठी १९९६ मध्ये मांजरा धरणाची ऊंची वाढवून या धरणातील पाणी लातूरला आणण्याच्या योजनेचे भूमिपूजन तत्कालीन मुख्यमंत्री मनोहर जोशी यांच्याहस्ते मी आमदार असताना करण्यात आले होते. या योजनेची अंमलबजावणी ही केली. अद्यापर्यंत मांजरा धरणात पाण्याची उपलब्धता कमी होती. परंतु आता अडीच महिणे झालेल्या पावसामुळे मांजरा धरण पूर्ण भरलेले असताना लातूरकरांना आठ दिवसाला तेही पुरेसे पाणी मिळत नाही. त्यामुळे नागरिकांवर पाणी विकत घेण्याची वेळ येत आहे. त्यामुळे आता मांजरा धरणात मुबलक पाणी असताना तरी लातूर शहरातील पाणी वाटप व्यवस्था सुरळीत करून लातूरकरांना दररोज पाणी वाटप करून त्यांची सोय करावी. अशा मागणीचे निवेदन भाजपा नेते तथा राष्ट्रीय किसान मोर्चा गुजरात व गोवा राज्याचे प्रभारी माजी आ.शिवाजीराव पाटील कव्हेकर यांनी लातूर महानगरपालिकेच्या आयुक्त मानसी मिना यांच्याकडे दिलेले आहे. यावेळी माजी नगरसेवक बालाजी शेळके, जाफर पटेल, नरेश पंड्या, प्रा.मारुती सूर्यवंशी, महादेव बनसोडे, तानाजी झुंजे, किरण पाटील, हंसराज पाटील, गोपाळ चिकाटे, वसंत गायकवाड, शंकर कांबळे यांच्यासह कार्यकर्ते उपस्थित होते. या निवेदनामध्ये लातूर शहरातील महात्मा बसवेश्वर चौक ते कव्हा रोड-लामजना पर्यंत हायवे झालेला आहे. या रोडवरून महात्मा बसवेश्वर चौकातून दक्षिणेकडे कव्हा गावाकडे जाताना पूर्ण पश्चिम बाजुला पाथवेवर पूर्णपणे अतिक्रमन झालेले आहे. त्यामुळे ६० फुटाचा रस्ता असूनही नागरिकांना ये-जा करण्यासाठी अडचण होत आहे. त्यामुळे हे अतिक्रमण काढण्यात यावे, शहरातील लोकसंख्येच्या प्रमाणात वाहणांची संख्याही प्रचंड वाढलेली आहे. त्यामुळे छत्रपती शिवाजी महाराज चौकातील अद्यावत सिग्नल व्यवस्थेप्रमाणे महात्मा बसवेश्वर चौकात व शहरातील सर्व चौकात सिग्नल बसवून वाहतुकीची व्यवस्था सुरळीत करण्यात यावी, तसेच नांदेड नाका ते महात्मा बसवेश्वर चौक, राजीव गांधी चौक या मार्गावरून होणार्या बाह्य रहदारीमुळे रिंग रोड परिसरातही ट्राफिकची समस्या गंभीर बनली आहे. त्यामुळे सदरील रहदारीचा बाह्य मार्ग लातूर शहराच्या बाहेरून काढण्यात यावी, जेणेकरून वाहतुकीची सुविधा सुरळीत होईल. लातूर शहरातील अनेक भागात नाल्या सफाई व कचरा उचलण्याची कामे वेळेत होत नसल्यामुळे सगळीकडे दुर्गंधी पसरत असल्याने नागरिकांच्या आरोग्याचा प्रश्न निर्माण होत आहे. त्यामुळे नाले सफाई व स्वच्छतेची कामे नियमित करण्यात यावी, महापालिकेच्यावतीने मराठी व ऊर्दू शाळा चालविल्या जातात त्यांच्या गुणवत्ता वाढीसाठी दिल्ली सरकारने शाळांची जशी प्रगती केली. त्याप्रमाणे प्लॅन करून शाळांची गुणवत्ता वाढविणे गरजेचे आहे, शहरातील सार्वजनिक पोलवरील लाईट अनेक वेळा दिवसा चालू राहते. त्यामुळे त्यामध्ये अद्यावतता आणण्यासाठी ॲटोमॅटीक सुविधा देण्यात यावी.जेणेकरून विजेची बचत होईल. लातूर शहरामध्ये झालेल्या अतिवृष्टी व पुरामुळे शहरातील अनेक घरांमध्ये पाणी शिरल्याने शहरामध्ये डेंग्यूच्या आजाराचा प्रभाव वाढला आहे. त्यामुळे खबरदारीचा उपाय म्हणून शहरामध्ये धुर फवारणी करण्यात यावी. आदी मागण्यांचे निवेदन मनपा आयुक्त मानसी मिना यांना देण्यात आले असून या निवेदनावर भाजपा नेते माजी आ.शिवाजीराव पाटील कव्हेकर यांच्यासह पदाधिकारी व कार्यकर्त्यांच्या स्वाक्षर्या आहेत.

हे पत्र मालक, प्रकाशक, संपादक अशोक नामदेवराव हनवते यांचे करीता मुद्रक घोणे नरसिंह पांडूरंग यांनी मॅजिक पब्लीकेशन, शॉप नं.१०, मनपा शॉपींग कॉम्पलेक्स, गांधी चौक, लातूर-४१३५१२ येथे छापून कार्यालय द्रोपत माय निवास खडक हनुमान मंदिर मिलिंद नगर लातूर ता. जि. लातूर ४१३५१२ येथे प्रकाशित केले.